

КИЇВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
МЕНЕДЖМЕНТУ

О.В. Мельниченко

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

ПОСІБНИК

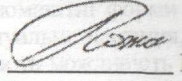
Для студентів базової освіти з напрямку бакалаврської підготовки,
галузей знань „Економіка і підприємництво”, „Менеджмент”

КИЇВ - 2008

КИЇВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

О.В. Мельниченко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор В.Д. Рожок

28 лютого 2008 р.

РОЗГЛЯНУТО

На засіданні кафедри

Гуманітарної освіти

Протокол № 6 від 20. 02. 2008 р.

СХВАЛЕНО

Науково-методичною

Радою інституту

Протокол № 6 від 28.02. 2008 р.

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

ПОСІБНИК

для студентів базової освіти з напрямку
бакалаврської підготовки, галузей знань
„Економіка і підприємництво“, „Менеджмент“

КИЇВ - 2008

УДК 008 (075.8)

ББК 71 я 73

М 43

О.В. Мельниченко

ЗАТВЕРДЖЕНО

В. Д. Рожок
28 лютого 2008 р.

О.В. Мельниченко

Культурологія: Посібник. – К.: «Видавничий дім «Комп'ютерпрес»,
2008.

У посібнику проаналізована суть, типологія функції, зміст культури як феномену людської діяльності. Особлива увага звертається на розвиток управлінської культури, її внесок у скарбницю світової культури та тенденції сучасного розвитку.

Для бакалаврів, магістрів економічних спеціальностей.

УДК 008 (075.8)
ББК 71 я 73
М 43
О.В. Мельниченко
Культурологія: Посібник. – К.: «Видавничий дім «Комп'ютерпрес»,
2008.

КНІВ - 2008

ВСТУП

Критерієм освіченості спеціаліста, його інтелігентності виступає ступінь залучення людини до духовних цінностей, гуманістичних ідей на фоні характерного для нашого часу прагматизму та раціоналізму.

Саме філософський аналіз культури дозволяє пояснити процеси духовного і соціального життя, систематизувати і упорядкувати різноманітні форми людської діяльності. Вивчення суспільства засобами культури – актуальне завдання, оскільки лише його економічні та політичні характеристики не дають можливість зрозуміти багато соціальних явищ. Якщо технократичне мислення відсуває на задній план мистецтво, літературу, релігію, філософію і, врешті реліг, саму людину, то культурологічний підхід допомагає усвідомити важливість цих феноменів суспільної свідомості. Культурологія занурює людину в світ духовних цінностей, дає змогу осмислити як єдиний комплекс міфологію, релігію, філософію, мистецтво, етичні норми та естетичні пристрасті.

Вивчення культури як суспільного явища допоможе пояснити процеси духовного і соціального життя. Виявивши комплекс взаємопов'язаних культурних явищ у суспільстві, можна систематизувати, класифікувати і упорядкувати багатоманітні форм людської діяльності.

У ході культурної практики кожна людина повинна соціально визначати цінності і смисл приватного життя, між особистісних стосунків, моралі, побутової етики, тобто освоїти повсякденний пласт культури. У той же час суспільне буття і свідомість являють собою сукупність спеціалізованих сфер культури, що включає процеси соціального порядку, життєзабезпечення та економічної, політичної і правової взаємодії, а також філософії, соціології, психології тощо.

Опорний конспект лекцій дає можливість долучитися до скарбниці мудрості і досвіду, надбаних людством протягом тисячоліть, і використовувати цю мудрість для вирішення сучасних проблем. Сподіваємося, що цей матеріал буде корисний усім, хто прагне глибоко ознайомитися з культурою інших країн, розвивати в собі шанобливе ставлення до норм, традицій, міжкультурних зразків представників різних націй та етносів у контексті глобальних, загальноцивілізаційних процесів.

ЗМІСТ

Навчальна програма дисципліни.....	4
Тема 1. Культурологія як наукова дисципліна та її категорії.	
Сутність культури та її генеза.....	7
1.1. Поняття про предмет, об'єкт та основні завдання культурології.....	7
Сутність поняття „культура“.....	7
1.2. Структура культури.....	12
1.3. Методологічні засади розуміння культури.....	17
1.4. Основні культурологічні концепції.....	22
1.5. Поняття цивілізації.....	32
1.6. Генезис та етапи культурної еволюції.....	34
Тема 2. Культура як знаково-семіотична система.....	38
2.1. Культура як світ знаків.....	38
2.2. Інформаційно-семіотичне розуміння культури.....	41
2.3. Основні функції культури.....	43
2.4. Культура і мова.....	44
Тема 3. Соціокультурна динаміка. Діалог культур.....	45
3.1. Динаміка культури.....	45
3.2. Культурний простір.....	48
3.3. Культурні форми та їх властивості.....	50
3.4. Поняття ментальності.....	53
3.5. Види культурних норм.....	55
Тема 4. Особистість в світі культури.....	57
4.1. Суб'єкти культурної творчості.....	57
4.2. Культура і людина в контексті соціально-економічного розвитку суспільства.....	60
4.3. Культурна політика.....	63
4.4. Мистецтво як засіб творення особистості.....	66
Тема 5. Художня культура. Мистецтво як естетичний феномен.....	72
5.1. Мистецтво як унікальний механізм культурної еволюції.....	72
5.2. Класифікація видів мистецтва.....	75
5.3. Соціальні функції мистецтва.....	78
Тема 6. Модернізаційні та постмодернізаційні процеси в сучасній культурі.....	80
6.1. Розвиток культури у XX столітті.....	80
6.2. Поняття модернізму.....	86
6.3. Людина в контексті постмодерністського світобачення.....	88
6.4. Постмодерністська модель світобачення.....	91
6.5. Основні принципи постмодерністської естетики.....	93
Тема 7. Феномен української культури. Тенденції розвитку сучасної української культури.....	96
7.1. Періодизація розвитку української культури.....	96
7.2. Культура в умовах нової соціальної реальності.....	107
7.3. Місце української культури в контексті світової.....	112
7.4. Новітня українська культура.....	119
Заключення. Перспективи розвитку культури у XXI столітті.....	126
Список рекомендованої літератури.....	129

Навчальна програма з дисципліни

Тема 1. Культурологія як наукова дисципліна та її категорії. Сутність культури та її генеза.

Предмет і методологічні основи курсу. Генеза поняття „культура“, „культурологія“.

Культура і природа. Культура як світ людських вчинків. Матеріальна та духовна культура. Структура культури.

Суб'єкти культурної творчості. Види і форми культури. Норми культури.

Теоретичні проблеми культури. Основні культурологічні концепції та школи.

Циклічна концепція (А.Тойнбі, О.Шпенглер). Концепція універсальної культури П.Сорокіна. Натуралістична концепція культури (З.Фрейд, К.Юнг, Е.Фром). Ігрова концепція культури (Ортега-і-Гассет, Г.Гессе, Й.Хейзінга).

Поняття „цивілізації“. Співвідношення понять „культура“ та „цивілізація“.

Сучасний погляд на проблему антропосоціогенезу. Сутність культурної еволюції та її відмінність від біологічної. Генеза та етапи культурної еволюції. Виникнення мистецтва як універсального механізму культурної еволюції. Культурно-історичні епохи.

Тема 2. Культура як знаково-семіотична система.

Культура як світ знаків та смислів. Поняття знаку. Артефакт як феномен культури. Три основних вида смислів: знання, цінності, регулятиви. Загальнолюдські цінності. Інформаційно-семіотичне розуміння культури. Два основних напрями уяви про культуру: адаптаціонізм та ідеаціонізм. Інформаційно-семіотична концепція культури. Поняття діяльності.

Основні функції культури. Культура і мова. Мова як система комунікації.

Соціальний характер мови. Інтегральна функція мови.

Тема 3. Соціокультурна динаміка. Діалог культур.

Динаміка культури. Типи культурної динаміки: фазовий, циклічний, інверсійний. Соціокультурне перетворення: реформа, трансформація, революція. Поняття збагачення культури, культурного занепаду, культурної кризи, культурного застою.

Культурний простір. Тривимірний модель культури. Структура культурного простору. Поняття парадигми. Світова та національна культура.

Культурні форми та їх властивості. Поняття субкультури, масова і елітарна культура, контркультура, народна, сільська та міська культура.

Поняття ментальності. Ментальне поле. Особливості менталітету. Ментальність особистості.

Види культурних норм: обряд, ритуал, етикет, канон, стандарт.

Тема 4. Особистість у світі культури.

Суб'єкти культурної творчості: суспільство, колектив, індивід. Нації і народності. Поняття людини, особистості, індивіду та індивідуальності.

Культура і людина в контексті соціально-економічного розвитку суспільства.

Інтенсивний тип відтворення культури. Деструктивний тип відтворення культури.

Культурна політика. Принципи культурної політики: єдність і різноманіття культури, принцип культурного виміру розвитку людства, принцип культурної демократії. Міжнародна культурна співпраця.

Мистецтво як засіб творення особистості. Художня культура як сфера духовного життя. Естетичне виховання.

Мельниченко Ольга Володимирівна, професор

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Підп. до друку 12.03.2008. Формат 60 x 84/16. Папір офсетний.

Гарн. "Times". Друк офсетний. Обл.-вид. арк. 11,35.

Наклад 100 прим. Зам. № 35-08

ПП «Видавничий дім «Комп'ютерпрес»

03148, м.Київ, вул. Гната Юри, 7-Б, 40

E-mail: komppres@rambler.ru

тел. (044) 407-58-04